

SOCIODEMOGRAFICKÁ ANALÝZA MĚSTA BRNA

Na území města Brna žije téměř třetina celého Jihomoravského kraje. Dle statutu je Brno rozděleno do 29 městských částí, z nichž nejpočetnější jsou městské části Brno-střed, Brno-sever, Brno-Královo Pole.

Pohyb obyvatelstva v městě Brně v letech 2016—2018 (absolutní údaje — osoby)

	2016	2017	2018
Počet obyvatel města Brna	377.973	379.527	380.681
Z toho: muži	182.549	183.300	184.048
ženy	195.424	196.227	196.633
Ve věku 0—14	56.413	57.598	58.672
15—64	245.178	244.455	243.614
65+	76.382	77.474	78.395
Živě narození	4.563	4.634	4.749
Zemřelí	3.938	4.134	4.236
Přirozený přírůstek/úbytek	625	500	513
Sňatky	1.967	2.018	2.018
Rozvody	935	982	868
Přistěhovalí	9.598	10.152	10.375
Vystěhovalí	9.278	9.098	9.734
Přírůstek/úbytek stěhováním/ (migrační saldo)	320	1.054	641
Celkový přírůstek/úbytek	945	1.554	1.154

Pohyb obyvatelstva v městě Brně v letech 2016—2018 (relativní údaje)

	2016	2017	2018
Počet obyvatel města Brna (%)	100	100	100
Z toho: muži (%)	48	48	48
ženy (%)	52	52	52 %

	2016	2017	2018
Ve věku 0—14 (%)	14,9	15,2	15,4
15—64	64,9	64,4	64,0
65+	20,2	20,4	20,6
na 1000 obyvatel			
Živě narození	12,1	12,2	12,3
Zemřelí	10,4	10,9	11,0
Sňatky	5,2	5,3	5,3
Rozvody	2,5	2,6	2,4
Přirozený přírůstek/úbytek	1,7	1,3	1,3
Přistěhovalí	25,5	26,8	26,9
Vystěhovalí	24,7	24,3	24,9
Přírůstek stěhováním/úbytek (migrační saldo)	0,8	2,5	2,0
Celkový přírůstek/úbytek	2,5	4,1	2,6

Další vybrané ukazatele za okres Brno – město v letech 2016—2018

MĚSTO BRNO	JEDNOTKA	ROK 2016	2017	2018
Průměrný věk obyvatel	roky	42,8	42,8	42,8
muži		41,0	41,0	41,1
ženy		44,4	44,4	44,5
Příjemci důchodů (starobní, sirotčí, vdovský) celkem	osoby	105.547	105.141	104.377
z toho starobních (bez souběhu s vdovským)	osoby	67.097	67.025	66.797
Průměrný měsíční důchod	Kč	11.347	11 268	12.234
Průměrný starobní důchod (bez souběhu)	Kč	11.741	12.140	12.711

Zdroj: ČSÚ, krajská správa ČSÚ, Časové řady vybraných ukazatelů — Brno-město, 2018

V Brně, podobně jako v dalších velkých městech, dlouhodobě klesá počet obyvatel v produktivním věku, prohlubuje se proces demografického stárnutí. O stárnoucím městě vypovídá i index stárí (poměr počtu osob ve věku 65+ k osobám ve věku 0—14), který v roce 2017 činil 134,5, přičemž u mužů tento index dosahoval jen 106,1, zatímco u žen 164,0. Tyto údaje svědčí o vysokém zastoupení žen v brněnské seniorské populaci. Také naděje „dožití“ při narození je u mužů podstatně nižší.

Muži narození v okrese Brno-město v roce 2018 by se v průměru mohli dožít min. 77,1 let, ženy narozené v Brně v r. 2018 82,7 let. Muži, kteří dovršili v roce 2018 65 let, mohou v průměru žít ještě 16,9 let, ženy 20,4 let.

Zdroj: ČSÚ v Brně: Naděje dožití v okresech Jihomoravského kraje.

Důsledky zvyšování počtu i podílu seniorů ve společnosti se dotýkají všech sfér sociálního i ekonomického života. K největším změnám dochází v dosud poměrně opomíjené skupině lidí starších 85 let, kde se vedle změny životních nároků mění i poskytování zdravotních a sociálních služeb. Současná data ukazují, že ke stárnutí populace bude docházet i nadále, především pak s nástupem silných populačních ročníků. Ve spojitosti s procesem stárnutí se mění nároky obyvatelstva na důchodové a ostatní sociální systémy. Vysoce pravděpodobně se zvýší poptávka po specifických typech sociálních služeb určených právě pro starší občany a podobný vývoj postihne i poptávku po specifických formách bydlení jako jsou domy s pečovatelskou službou, domovy pro seniory či různé formy sdíleného bydlení.

Situace na trhu práce v okrese Brno-město v letech 2016—2018

	2016	2017	2018
Podíl nezaměstnaných osob (na obyvatelstvu 15—64 let) v %	6,73	4,97	4,25
Celkový počet uchazečů o zaměstnání (dosažitelných)	16.501	12.134	10.380
Z toho ženy	9.191	7.006	6.204
osoby se zdravotním postižením	1.710	1.485	1.324
Volná pracovní místa evidenci ÚP Brno	3.089	6.336	8.245
Uchazeči na 1 volné místo (v %)	4,6	2,1	1,4

Zdroj: Úřad práce ČR, krajská pobočka Brno

Nezaměstnanost v uplynulých třech letech klesala, nicméně ve srovnání s ostatními městy v ČR je v Brně nezaměstnanost poměrně vyšší. K 31. červenci 2019 bylo město Brno svou výší podílu nezaměstnaných osob 4,1 % na 9. místě ze všech 77 okresů v ČR (na prvním místě je Karviná s podílem nezaměstnaných 6,7 %, druhá Ostrava s 5,2 %, třetí Most s 4,9 %). Průměrně podíl nezaměstnaných v celé ČR činil v pololetí 2019 2,7 %. Úroveň nezaměstnanosti v Brně je tedy stále vyšší nad průměrem ČR, ale i Jihomoravského kraje.

K faktorům ovlivňujícím nezaměstnanost v Brně patří „spádovost“ velkého města, kdy dojíždějící pracovní síla konkuruje pracovní síle místní, relativně vysoký podíl cizinců na trhu práce (absolventi z blízkého Slovenska atd.) i velký počet studentů, kteří svými brigádami opět konkurují místní pracovní síle. Dále je zde vysoký počet sociálně vyloučených osob, které ztratily nebo nikdy ne získaly pracovní návyky a v neposlední řadě jsou to specifické podmínky a anonymita velkého města, které umožňují setrvávat ve „chtěné“ nezaměstnanosti (nelegální práce apod.).

Zdroj: Úřad práce ČR, krajská pobočka Brno

CIZINCI VE MĚSTĚ BRNĚ

Město Brno je městem s druhým největším počtem cizinců v ČR. Údaje MVČR o počtech dočasných a trvalých pobytů uvádějí, že k 30. 4. 2019 bylo na území města registrováno 31 937 cizinců. Hlavní motivací cizinců k pobytu je zaměstnání a nejčastějším státním občanstvím cizinců přicházejících do ČR je Ukrajina, Slovensko a Vietnam — stejně je tomu i v JMK, i ve městě Brně. Cizinců s dlouhodobým pobytem je v Brně-městě téměř 15 000, cizinců v režimu trvalého pobytu je více než 13 000.

VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH PROCESŮ

I. ZÁKLADNÍ SÍŤ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

V souvislosti s legislativou EU týkající se veřejné podpory u služeb obecného hospodářského zájmu došlo k přechodu na nový způsob financování sociálních služeb, konkrétně formou vyrovnávacích plateb. Jednotlivé kraje tak začaly vytvářet své sítě sociálních služeb, přičemž zařazení sociální služby do této sítě je základním předpokladem pro její financování z veřejných zdrojů. Služba, která není do základní sítě sociálních služeb (v našem případě Jihomoravského kraje) pro příslušný rok zařazena, neobdrží od krajského úřadu pověření k poskytování služby obecného hospodářského zájmu, bez kterého není možné službě poskytnout dotace z veřejných zdrojů (dle §101a a §105 zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). V takovém případě by se jednalo o nedovolenou veřejnou podporu, která není slučitelná s platnou legislativou EU (konkrétně rozhodnutí Komise č. 2012/21/EU). Základní síť sociálních služeb je vytvářena pro každý následující rok, a to jednak na základě plánovacích procesů jednotlivých obcí s rozšířenou působností a rovněž v rámci priorit stanovených krajským úřadem pro dané období. Vstup sociální služby je tak podmíněn jednak deklarací potřeby ze strany obce s rozšířenou působností (soulad s platným komunitním plánem), včetně ochoty službu kofinancovat a rovněž také souladem se stanovenými prioritami kraje (Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb pro dané období). Rozvoj základní krajské sítě je limitován finančními možnostmi, proto je nutné na jednotlivá období stanovovat rozvojové priority dle aktuální ekonomické situace. Základní síť sociálních služeb města Brna pro rok 2018 (jenž je součástí krajské sítě) tvoří přílohu tohoto dokumentu.

II. DOČASNÁ SÍŤ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

S novým programovým obdobím EU a v souvislosti s výše zmíněnou problematikou veřejné podpory, bylo nutné jasně oddělit kapacity služeb zařazené do zmíněné krajské základní sítě od nově vznikajících kapacit v rámci evropských projektů. Jednak z důvodu financování z jiných zdrojů, a také z důvodu dočasnosti evropských projektů. Není ekonomicky únosné veškeré nově vzniklé kapacity v rámci evropských projektů automaticky po jejich skončení přesunout do základní krajské sítě. Přesun těchto kapacit závisí na ekonomických možnostech a také na potřebnosti daných projektů (tedy zda se za dobu své realizace osvědčily a byly přínosem pro danou cílovou skupinu).

Dočasná síť je průběžně aktualizována tak, aby reagovala na postupně vyhlášené výzvy v rámci operačních programů (v případě sociálních služeb zpravidla OP Zaměstnanost a OP Výzkum, vývoj a vzdělávání). Do Dočasné sítě jsou zařazovány plánované kapacity jednak v rámci individuálních projektů, ale především pak v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL), případně kapacity plánované v rámci projektů ITI (Integrovaná strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje ITI), i když v tomto případě se projekty týkají především investičních záležitostí (financováno z IROP). Rovněž se do Dočasné sítě zařazují případné nově vznikající kapacity sociálních služeb v rámci projektů plánovaných skrze Místní akční skupiny (MAS). Aktuální Dočasná síť je dostupná na webu Jihomoravského kraje, jelikož se v průběhu roku mění, není součástí tohoto dokumentu.

III. INDIVIDUÁLNÍ PROJEKTY JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

V Základní síti sociálních služeb Jihomoravského kraje figurují také služby, jež jsou zařazeny do individuálních projektů JMK. V současné době jsou realizovány dva individuální projekty, a to IP I „Zajištění vybraných služeb sociální prevence v Jihomoravském kraji“ (od 1. 4. 2016 — 30. 4. 2019, trvání projektu bylo prodlouženo až do 30. 4. 2020) a IP II „Vybrané služby sociální prevence na území Jihomoravského kraje“ (od 1. 1. 2018 — 31. 12. 2021). Do IP I jsou zařazeny: azylové domy, domy na půl cesty, intervenční centra a sociálně terapeutické dílny. Do IP II jsou zařazeny sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Od dubna 2020 budou do IP II zařazeny i služby z IP I. Tyto služby jsou primárně financovány z Operačního programu Zaměstnanost. Nicméně od roku 2019, kdy došlo ke změně pravidel financování, mohou být tyto služby také kofinancovány i z krajského a městského rozpočtu. Tyto služby nejsou zařazeny do dočasné sítě jako tomu je u jiných služeb financovaných z evropských fondů, a to z toho důvodu, že před vstupem do zmíněného individuálního projektu

byly součástí Základní sítě sociálních služeb JMK a po skončení individuálního projektu se předpokládá, že budou i nadále její součástí.

IV. SÍŤ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB S NADREGIONÁLNÍ ČI CELOSTÁTNÍ PŮSOBNOSTÍ (MINISTERSKÁ SÍŤ „B“)

Vedle základní a dočasné sítě existuje síť sociálních služeb s nadregionální či celostátní působností. Jedná se o služby se zařízením a s působností na území Jihomoravského kraje, kterým je, na základě splnění podmínek pro zařazení do sítě Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) pro služby s celostátní působností, uděleno MPSV Pověření k poskytování služeb v obecném hospodářském zájmu. Tyto služby jsou finančně podporovány MPSV v rámci programu podpory sociálních služeb s celostátním či nadregionálním charakterem (podpora podle § 104 odst. 3 písm. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších). Do této sítě jsou zařazeny služby, které působí v celé ČR (ve všech krajích) nebo mají nadregionální charakter (konkrétně se jedná o služby, které působí minimálně ve třech spolu sousedících krajích). Tato síť se vytváří (aktualizuje) na každý následující rok.

V. PROJEKTY (SLUŽBY), KTERÉ VHODNÝM ZPŮSOBEM NAVAZUJÍ NA SOCIÁLNÍ SLUŽBY NEBO JE DOPLŇUJÍ

Odbor sociální péče MMB každoročně vyhlašuje dva dotační programy. První (hlavní) je určen pouze na registrované sociální služby zařazené do Základní sítě soc. služeb JMK a disponující pověřením k poskytování služeb obecného hospodářského zájmu. Druhý (doplňkový) dotační program je pak určen na projekty, které vhodným způsobem navazují na sociální služby nebo je doplňují. Jedná se o projekty týkající se koordinace dobrovolnických center, dopravy klientů sociálních služeb, různé svépomocné aktivity, aktivizační činnosti jako doplněk k sociálním službám, podpora organizací sdružujících určité zájmové skupiny (např. rodiče a příbuzní osob s postižením apod.). Základním předpokladem je, že z tohoto dotačního programu nelze financovat základní činnosti sociálních služeb definované zákonem o sociálních službách.

VI. INTEGROVANÁ STRATEGIE ROZVOJE BRNĚNSKÉ METROPOLITNÍ OBLASTI PRO UPLATNĚNÍ NÁSTROJE ITI

Jelikož řešení vybraných aglomeračních problémů vyžaduje integrovaný přístup a Evropská unie v současném programovém období (2014—2020) umožňuje velkým metropolím využít nové přístupy ke strategickému plánování a financování jejich rozvoje, přistoupilo město Brno k tvorbě Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje ITI (Integrated Territorial Investments — integrované územní investice). K tomuto účelu byla vymezena Brněnská metropolitní oblast, která kromě samotného města zahrnuje i okolní obce. Pro potřeby tvorby a naplňování této strategie byl zřízen Řídící výbor a jednotlivé pracovní skupiny. Řídící výbor se podílí na hodnocení souladu předložených projektů se Strategií a doporučuje je k případné dotační podpoře. Pracovní skupiny se podílí na přípravě a koordinaci jednotlivých integrovaných projektů a přípravě podkladů pro Řídící výbor. Pracovní skupiny jsou rozděleny podle tří tematicky zaměřených oblastí — Doprava a životní prostředí, Konkurenceschopnost a vzdělávání a Sociální oblast. Zástupci Odboru sociální péče jsou zapojeni v pracovní skupině pro sociální oblast. Postupně vznikla databáze plánovaných projektů — ať už plánovaných přímo městem Brnem, okolními obcemi nebo jednotlivými organizacemi a žadateli. Pracovní skupina již doporučila některé projekty k dotační podpoře a tento proces bude i nadále pokračovat. Co se týče plánovaných projektů, jedná se především o projekty investičního charakteru, které budou v případě schválení financovány z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Město Brno tak v rámci této strategie např. plánuje vznik dvou malokapacitních zařízení pro osoby s duševním onemocněním a dále pro osoby potýkajícími se s různými kombinovanými problémy sociálně zdravotního charakteru (viz Systémová priorita C1). Databáze plánovaných projektů však zahrnuje desítky dalších záměrů. Jelikož je tato databáze průběžně proměnlivá, není součástí tohoto dokumentu. Více informací je k dispozici na webu města Brna: <http://www.bрно.cz/iti/>.

VII. KOORDINOVANÝ PŘÍSTUP K SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝM LOKALITÁM (KPSVL)

V roce 2015 bylo podepsáno memorandum o tříleté spolupráci mezi statutárním městem Brnem a Agenturou pro sociální začleňování Úřadu vlády. V roce 2016 byl zahájen proces Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (dále jen KPSVL). KPSVL je nástrojem pomoci městům, obcím a svazkům obcí se sociálním začleňováním sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za místní podpory Agentury pro sociální začleňování. Veškeré aktivity v rámci KPSVL se primárně odvíjejí od potřeb sociálně vyloučených obyvatel obce. Oproti dílčím opatřením může mít komplexní přístup k řešení chudoby a sociálního vyloučení mnohem efektivnější dopady ve vztahu k cílové skupině osob sociálně vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením (ohrožené děti, mládež a rodiny, osoby ohrožené sociálním vyloučením, Romové, cizinci, osoby bez přístřeší). V rámci tohoto procesu byl zpracován a schválen Strategický plán sociálního začleňování města Brna pro období 2016—2019.

V dubnu 2019 byl Radou města Brna schválen tzv. Tematický akční plán pro oblast sociálního bydlení ve městě Brně 2019—2022. Tento dokument obsahuje aktualizovaný stav od doby přijetí Strategického plánu sociálního začleňování města Brna pro období 2016—2019 a poskytuje tak kompaktní pohled na dnešní situaci sociálního bydlení. Základním cílem Tematického akčního plánu je rozšíření a podpora dostupnosti stabilního nájemního bydlení pro cílovou skupinu domácností v nejisté nebo nevyhovující bytové situaci. Do roku 2022 by také měla být vytvořena Koncepce sociálního bydlení. Vedle vytvoření koncepce by také mělo být zřízeno kontaktní místo pro bydlení, které poskytne občanům informace, sociální a právní poradenství.

ANALÝZA POTŘEB UŽIVATELŮ I POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

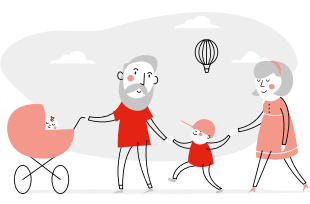
Jedním ze základních východisek plánování a tvorby strategií rozvoje sociálních služeb je zjišťování potřeb uživatelů sociálních služeb, ale i jejich poskytovatelů a zřizovatelů či zadavatelů (město).

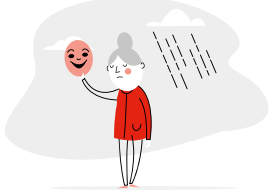
Jeden z důležitých podkladů pro 6. Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2020-2022 představují v tomto směru **podklady z jednání pracovních skupin** procesu KPSS, kde účastníci diskutovali o potřebách v oblasti služeb, jež poskytují, a formulovali návrh priorit a opatření pro další období.

Dalším důležitým podkladem pro tvorbu plánu byla **Analýza potřebnosti sociálních služeb v Jihomoravském kraji**, která byla dokončena počátkem roku 2019 a jejímž realizátorem je AUGUR Consulting s.r.o. Tato analýza byla vytvořena jako podklad pro tvorbu Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro plánovací období 2021-2023. Výstupem analýzy byla komplexní závěrečná zpráva pro Jihomoravský kraj a 21 samostatných zpráv pro jednotlivé ORP, tedy i pro statutární město Brno. Pro zpracování analýzy potřebnosti sociálních služeb v Brně použili zpracovatelé kombinovaných výzkumných metod, k nimž patří sekundární analýza dat, dotazníkové šetření pro různé cílové skupiny (zástupci města z odboru sociální péče, poskytovatelé služeb, potenciální i současní uživatelé sociálních služeb), metoda focus group i strukturované rozhovory.

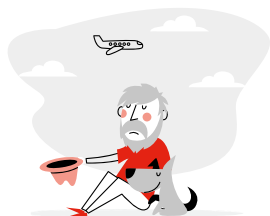
Analýza zjistila podobné skutečnosti v oblasti nenaplněných potřeb sociálních služeb, jaké zazněly i na zasedání jednotlivých pracovních skupin pro dané cílové skupiny. Potřeby uživatelů se sice v čase trochu mění, ale mnoho problémů plynoucích z nenaplnění těchto potřeb přetrvává řadu let.

V níže uvedené tabulce je stručný náčrt těchto potřeb pro jednotlivé cílové skupiny.

CÍLOVÁ SKUPINA	ZJIŠTĚNÉ POTŘEBY CÍLOVÉ SKUPINY
SENIORŮ 	Prioritou pro seniory žijící ve vlastním domácím prostředí je rozvoj terénních služeb, zejména pečovatelské služby dostupné ve večerních/nočních hodinách i o víkendech a svátcích, propojení terénní a zdravotní péče a pro zvýšení pocitu bezpečí ve vlastním domově pak tísňová péče nebo volání. Je nedostatek odlehčovacích služeb pro seniory zcela upoutané na lůžko, stejně tak hospicová péče pobytového i terénního typu, nedostatečná je i kapacita v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem, zejména pro osoby se IV. stupněm závislosti. Senioři stále vnímají jako nedostatek malou informovanost či nízké povědomí o systému pomoci a nabídce profesionálních sociálních služeb.
DĚTI, MLÁDEŽ, RODINY 	Stále chybí krizové bydlení pro celé rodiny — rodina v bytové nouzi nebo v krizové situaci nemá možnost využít azylové bydlení, aniž by se museli její členové od sebe oddělit. Zcela chybí krizová lůžka, dalším velkým problémem je dostupné bydlení. V práci s rodinou s dětmi je třeba podpořit celý rodinný systém ve prospěch jejího nejslabšího člena, tedy dítěte. Důležité je propojování a síťování sociálních služeb zaměřených na cílovou skupinu, podpora právního poradenství a také poradenství v oblastech, které souvisí s rozvojem nových rizik jako je kyberšikana, gambling, drogové a jiné závislosti.

OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM 	Přetrvává nedostatek bezbariérových bytů pro osoby se zdravotním (tělesným nebo i kombinovaným postižením), poptávka je po chráněném bydlení. Důraz je kladen na dostupnost terénních služeb osobní asistence či pečovatelské služby, potřebný je také rozvoj různých asistivních technologií. Důležitá je služba sociální rehabilitace, zejména pro ty, kteří se zdravotně postiženými stali v důsledku nějakého úrazu. V Brně již po léta chybí domov pro osoby se zdravotním postižením zaměřený na osoby s tělesným postižením.
OSOBY S MENTÁLNÍM A KOMBINOVANÝM POSTIŽENÍM A AUTISMEM 	Je zdůrazňovaná potřeba individualizace a specializace podpory s ohledem na míru a hloubku postižení, posílení dostupnosti terénních služeb typu osobní asistence. Chybí návazné pobytové služby pro staré osoby s mentálním postižením, je nedostatek odlehčovací služeb. V Brně je dlouhodobě vysoká poptávka po chráněném bydlení (různých forem), nejvíce se tento problém dotýká občanů se zdravotním, mentálním či kombinovaným postižením v období, kdy opouštějí školská zařízení, případně zařízení sociální péče, která jsou pouze do určitého věku. Obecně je pociťován nedostatek možností smysluplného trávení času osob s postižením po dokončení základní školní docházky — nedostatek chráněných pracovních míst, chráněných dílen, stacionářů, sociální rehabilitace apod. Je nedostatek kapacit pro občany s těžkými formami PAS (poruchy autistického spektra) a přidruženými poruchami chování, chybí specifické pobytové zařízení (domov pro osoby se zdrav. postižením) pro lidi s těžkými formami PAS — malokapacitní (max. čtyři až pět klientů), vybavené pro tuto specifickou cílovou skupinu, s adekvátním personálním zabezpečením.
OSOBY S DUŠEVNÍM ONEMOCNĚNÍM 	Z podkladů vyplývá, že služby pro osoby se závažnými psychickými onemocněními nejsou v Brně dostatečně kapacitně zajištěny, a to ani počtem pracovníků, ani počtem zařízení. Je třeba posílit služby sociální rehabilitace i odlehčovací služby, nedostatečná je kapacita služeb zaměřujících se na podporu zaměstnanosti duševně nemocných, je potřeba vyšší informovanosti veřejnost a hlavně rodin, v níž se objeví osoba s psychiatrickým onemocněním. Základní potřebou je trvale podpora v oblasti bydlení; dostatečná kapacita bydlení v jakékoli formě pomůže přesunu lidí z institucionalizované péče (v návaznosti na reformu psychiatrické péče).
OSOBY SE SMYSLOVÝM POSTIŽENÍM 	Klienti se potýkají spíše s problémy se životem v prostředí města mezi vidící veřejností (chybí např. ozvučení digitálních upozornění na úřadech a poštách) či komunikace se slyšící většinou. Jedná se o bariéry fyzické i komunikační, bariéry v institucích, dopravě, ve školách i bariéry v pracovním procesu. Nejsou služby zaměřené na práci s celou rodinou (kromě rané péče), nedostatečné je také dluhové a právní poradenství. Přetrvává nedostatek tlumočnických služeb a sociálně aktivizačních služeb pro sluchově postižené. U osob se sluchovým postižením jsou zásadní kompenzační pomůcky a odborná pomoc při jejich používání, přetížení lékaři foniatri nemají prostor věnovat se více svým klientům. Stále jsou řešeny problémy se zaměstnaností.

OSOBY OHRO- ŽENÉ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

Klíčovým tématem této skupiny je sociální, resp. **ekonomicky dostupné bydlení**. Přetrvává ale i potřeba bydlení jako sociální služby, např. azylové domy, bydlení s doprovodnou sociální službou, pobytové služby spojené s terapeutickou službou, ale i potřeba tzv. startovacích bytů, potřeba pracovních příležitostí, vznik a rozvoj služeb sociálně zdravotní péče a hygienické péče (cílová skupina osob s vícečetnou diagnózou) a opět rozvoj poradenství v oblasti dluhové a právní problematiky. Lidé bez domova stárnou a rychle se zvyšuje podíl lidí starších 60 let na jejich celkovém počtu. To s sebou přináší zvyšující se nároky na zajištění nezbytné péče a pomoci.

Dlouhodobě je také zmiňován nedostatek ambulantních odborných služeb poskytujících lidem pomoc a podporu při zvládání různých forem závislostí.

ROMOVÉ A CIZINCI OHRO- ŽENÍ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

U romského etnika dochází ke kumulaci sociálních problémů (bydlení, dluhy, zaměstnanost, vzdělávání), z nichž většina přesahuje možnosti sociálních služeb. Přetrvávají potřeby v oblasti **sociální prevence** — terénní programy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, rozvoj komunitní práce, prevence zneužívání návykových látek atd. Tuto situaci se město snaží řešit v rámci Koordinovaného přístupu k řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit za pomoci finančních dotací z ESIF, jehož součástí jsou projekty zaměřené na oblast bydlení, prevence, péče o rodinu, zaměstnanost.

Co se týká cílové skupiny cizinců, zde se jedná především o neznalost českého jazyka, špatnou orientaci v neznámém prostředí, neznalost práv i povinností. Problémem je také komplikovaná legislativa spojená s pobytem cizinců. I u nich je problémem bydlení a zaměstnanost. Z hlediska sociálních služeb je významné **odborné sociální poradenství**.

Některé potřeby jsou více skupinám společné. Například **nepropojenost zdravotní a sociální péče**, která je opakovaně zmiňována u seniorů a u osob se všemi typy zdravotního postižení, ale i u osob ohrožených sociálním vyloučením (mnohočetné diagnózy, různé formy závislostí). U cílové skupiny seniorů i osob s různým zdravotním postižením jsou opakovaně zmiňované a dlouhou dobu nereflektované **potřeby pečujících osob** a jejich podpora např. formou rozvoje odlehčovacích služeb, ale i jiných druhů podpory. Jako neuspokojené potřeby neformální pečující nejčastěji uvádějí potřebu větších kapacit a finanční dostupnosti osobní asistence, potřebu kvalitního poradenství, potřebu odlehčovacího systému, potřebu chráněného, podporovaného a sdíleného bydlení, potřebu sdílení informací, potřebu změny legislativy, potřebu společenského uznání, potřebu dětské paliativní péče i potřeby v oblasti vzdělávání.

U řady cílových skupin je také zdůrazňována u sociálních služeb potřeba pracovat s celou rodinou, nikoli jen se samotným klientem. Doporučením může být systémové řešení problémů s využitím týmové spolupráce různých odborníků z jedné služby.

Všemi cílovými skupinami se pak prolíná jednoznačná **potřeba ekonomicky dostupného bydlení**, ať už se jedná o lidi bez přístřeší nebo s nevhodným či ohroženým bydlením, lidi se zdravotním znevýhodněním, seniory či mladé rodiny. Dostupné (sociální) bydlení se ukazuje jako rozhodující faktor začleňování cílových skupin do městské společnosti.

Přetrvává také **potřeba lepší informovanosti** o možnostech sociální pomoci a sociální péče a dostupnost srozumitelných, aktuálních a přesných informací o sociálních službách v Brně od poskytovatelů ke klientům a také mezi poskytovateli navzájem. Důležitá je i koordinace poskytování více služeb pro jednotlivé členy cílových skupin — podpora rozvoje vzájemné koordinace a provázanosti služeb mezi různými formálními i neformálními poskytovateli.

EKONOMICKÁ ANALÝZA

Financování sociálních služeb je v souladu s platnou legislativou založeno na systému vícezdrojového financování. Vedle státu se na něm podílejí především kraje a obce, případně i soukromý sektor, nadace, různé fondy či soukromí donátoři. Příjmy poskytovatelů tvoří také úhrady od samotných uživatelů sociálních služeb, příjmy od zdravotních pojišťoven a finanční prostředky získané z projektů financovaných Evropskou unií.

Z rozpočtu města Brna bylo v roce 2018 na služby sociální péče (provozní výdaje) prostřednictvím Odboru sociální péče vynaloženo 569 mil. Kč. Jednalo se o náklady na provoz v zařízeních Odboru sociální péče, příspěvky zřizovatele příspěvkovým organizacím města (Centrum sociálních služeb, 11 domovů pro seniory, romské středisko DROM p. o.), dotace na provoz neziskovým organizacím poskytujícím sociální služby, dotace organizacím národnostních menšin, dotace na projekty prevence kriminality a na protidrogovou politiku. Městským částem byly postoupeny příjmy na provoz 6 středisek pečovatelské služby.

FINANCOVÁNÍ NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Převážnou část nabídky sociálních služeb v Brně představují nestátní neziskové organizace, jimž město poskytuje každoročně finanční dotaci ze svého rozpočtu na jejich činnost. Kromě toho získávají NNO další finanční dotace na své aktivity i z jiných zdrojů a zvyšují tak objem finančních prostředků vynakládaný v městě Brně na sociální služby.

Dotace z rozpočtu OSP na sociální služby a navazující služby poskytované NNO v tis. Kč:

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
*				**	***	****	*****
44 200	44 092	44 680	50 900	72 341	81 754	71 408	63 055

* V roce 2011 byly poprvé poskytnuty v rámci Programu II dotace na služby, které vhodným způsobem navazují na sociální služby nebo je doplňují (nejsou registrovány jako sociální služby). Na tento program byla z celkové částky 44 200 tis. Kč vyčleněna částka 150 tis. Kč.

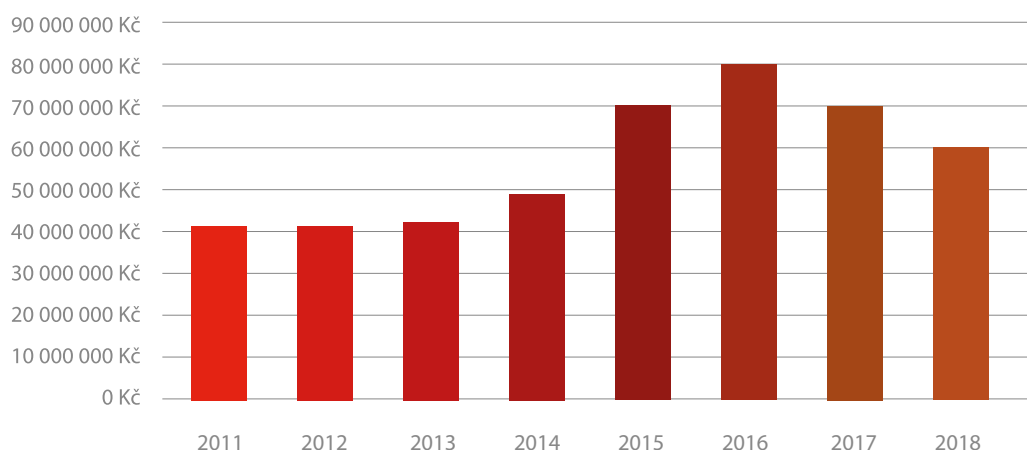
** Podstatné navýšení částky oproti roku 2014 kromě jiného reflektovalo nutnost kofinancovat služby sociální prevence ve výši 20 % skutečných nákladů na tyto služby v souladu se závaznou Metodikou hodnocení registrovaných sociálních služeb vydanou JMK a v souladu se změnou financování sociálních služeb a nastavením mechanismů finanční podpory formou vyrovnávací platby. Na projekty v Programu II (navazující služby) byla z celkového objemu financí vyčleněna částka 500 tis. Kč.

*** V roce 2016 došlo opět k výraznému navýšení celkového objemu financí v sociální oblasti způsobené ukončením Individuálního projektu na vybrané služby sociální prevence JMK (ke konci roku 2015), díky čemuž tyto služby byly zařazeny zpět do standardního dotačního řízení. Navýšena byla i částka na Program II, a to na 1 300 tis. Kč.

**** V roce 2017 byla částka na Program II navýšena na 2 000 tis. Kč.

***** 1. 1. 2018 byl zahájen Individuální projekt „Vybrané služby sociální prevence na území Jihomoravského kraje“, který je finančně podpořen v rámci Operačního programu Zaměstnanost. Do tohoto projektu jsou zahrnuty SAS pro rodiny s dětmi (podrobněji viz Kapitola: Vymezení základních procesů, Individuální projekt JMK). Na kofinancování těchto služeb se město Brno v tomto roce nepodílelo.

Dotace z rozpočtu OSP na sociální služby a navazující služby poskytované NNO (v Kč)

V roce 2015 došlo k významné změně ve správě systému sociálních služeb. Dne 1. ledna vstoupil v účinnost § 101a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který přesunul některé kompetence z úrovně MPSV ČR na kraje.

Kraje (a hlavní město Praha) mají povinnost poskytovat finanční podporu pro poskytovatele sociálních služeb v souladu s pravidly Evropské unie. Dle těchto pravidel jsou sociální služby považovány za služby obecného hospodářského zájmu, které jsou obvykle zajišťovány státem, kraji či obcemi ve veřejném zájmu. Jejich označení vypovídá o faktu, že mají ekonomickou povahu, proto se na ně vztahují soutěžní pravidla, a tedy i pravidla veřejné podpory. Aby se nejednalo o nedovolenou veřejnou podporu, je nutné financovat sociální služby formou vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým subjektům pověřeným poskytováním služeb v obecném hospodářském zájmu. Finanční podpora musí být stanovena jednotným nediskriminujícím způsobem pro všechny poskytovatele sociálních služeb bez ohledu na jejich právní formu.

Jihomoravský kraj zpracovává od roku 2015 v návaznosti na rozhodnutí EU pravidla dotačního řízení na daný rok, nyní jsou platná „**Pravidla řízení o stanovení a přiznání finanční podpory Jihomoravského kraje pro léta 2019–2020 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb ve znění Dodatku č. 1**“ (dále též **Pravidla financování JMK**). Pravidla určují mechanismy pro stanovení finanční podpory sociálních služeb formou vyrovnávací platby včetně kritérií pro hodnocení projektových žádostí a dalších principů dotačního řízení. Pravidla také stanovují procentuální výši kofinancování Jihomoravským krajem i jednotlivými obcemi, přičemž pro dotační řízení obcí mají tato procenta doporučující charakter. Dotační řízení obcí, podmínky a způsob jeho vyhlášení, jsou plně v kompetenci obcí.

Město Brno spolupracuje s Jihomoravským krajem, který plánuje síť sociálních služeb na území kraje. Orgány JMK schválily Základní síť sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2020, již tvoří registrované sociální služby na území JMK, které jsou v souladu se střednědobými plány rozvoje sociálních služeb obcí s rozšířenou působností v JMK (komunitní plány) a které jsou zařazeny do Akčního plánu na rok 2020. Zařazení služeb do základní krajské sítě služeb je podmínkou pro vydání a platnost pověření k poskytování služby v obecném hospodářském zájmu krajem a podmínkou pro financování sociálních služeb z prostředků ze státního rozpočtu a z Jihomoravského kraje.

Také Rada města Brna schválila **Základní síť sociálních služeb města Brna pro rok 2020 (reg. dle zákona č. 108/2006 Sb., o soc. službách, ve znění pozdějších předpisů)** (viz příloha č. 2), dále též Základní síť města Brna pro rok 2020. Součástí této sítě je i předpokládané kofinancování z rozpočtu města, která vychází z krajské sítě a jejích údajů. Při vstupu do základní krajské sítě služeb jsou pro rok 2020 určujícími výkonnostními ukazateli u terénních a ambulantních služeb úvazky přímé péče (bez zdravotnického personálu) a lůžkodny u pobytových sociálních služeb. Tyto ukazatele jsou zásadními jednotkami pro stanovení optimální nákladovosti dané služby (údaj nutný pro výpočet vyrovnávací platby), k níž se vztahuje optimální výše podílů jednotlivých zdrojů financování daného druhu sociální služby.

NÁKLADOVOST SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

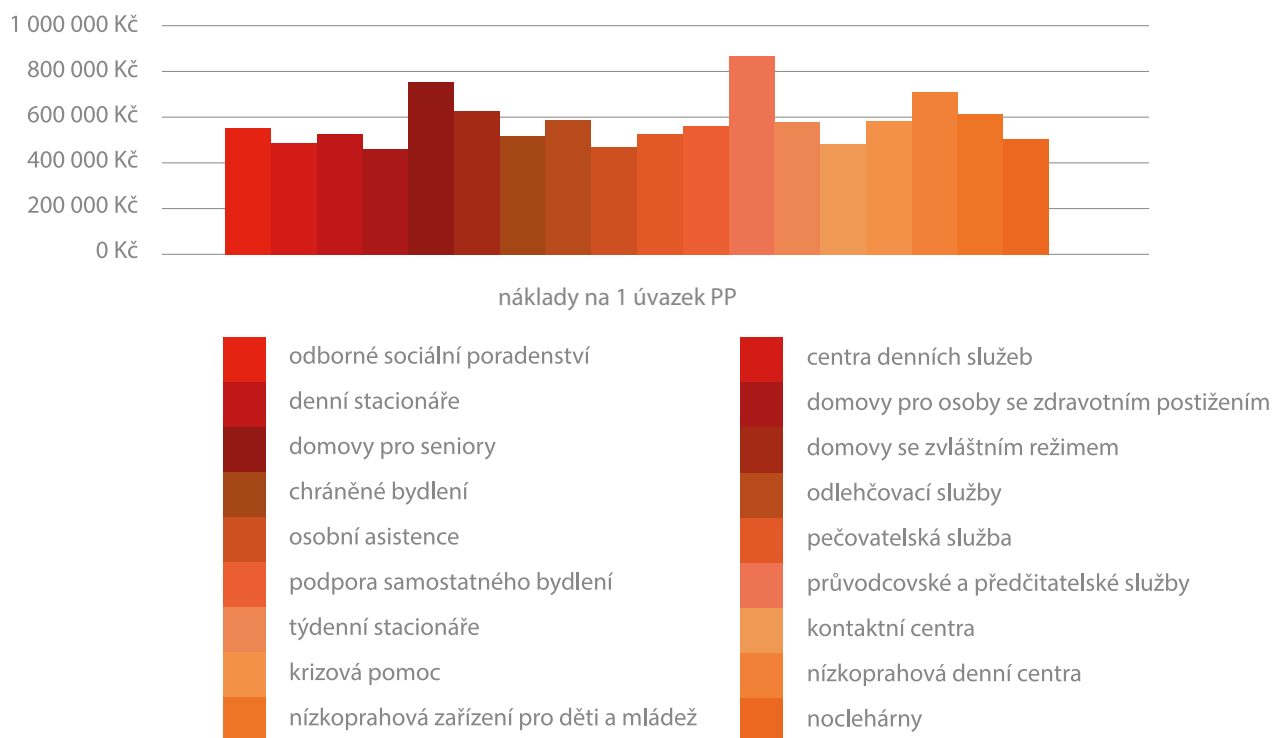
Odbor sociální péče magistrátu a sociální úseky úřadů 24 městských částí poskytují sociální pomoc občanům města Brna v nepříznivé sociální situaci, a to formou sociálních služeb a sociální práce. Tuto činnost vykonává Odbor sociální péče magistrátu ve spolupráci se sociálními odbory 24 úřadů městských částí. Sociální služby jsou pak poskytovány statutárním městem Brnem (Odborem sociální péče magistrátu, 6 středisky pečovatelské služby při úřadech městských částí, 13 příspěvkovými organizacemi města), 2 příspěvkovými organizacemi státu a téměř 80 NNO.

Z analýzy nákladovosti sociálních služeb (viz Příloha Ekonomická analýza nákladovosti jednotlivých druhů sociálních služeb ve městě Brně) vyplynulo, že průměrné náklady na jeden úvazek v přímé péči se pohybují okolo 450 tis. Kč ročně. Tato analýza vycházela z údajů uvedených v benchmarkingové aplikaci KISSoS a také ze závěrečných zpráv o čerpání dotace na sociální služby za rok 2018. Do analýzy byly zahrnuty všechny subjekty poskytující sociální služby ve městě Brně, a to: nestátní neziskové organizace, příspěvkové organizace a statutární město Brno. Naopak zahrnuty nebyly některé služby sociální prevence, na jejichž financování se město Brno v roce 2018 nepodílelo. Tyto služby byly zařazeny do Individuálního projektu „Vybrané služby sociální prevence na území JMK“. Nejvyšší náklady na jeden úvazek v přímé péči představují kontaktní centra, naopak nejnižší náklady jsou v průvodcovských a předčitatelských službách (viz Graf č. 1 Náklady na 1 úvazek přímé péče podle druhu sociální služby).

Vzhledem k systému výše zmíněného vícezdrojového financování jsou rozdíly v příjmech v jednotlivých druzích sociálních služeb. Jedním z významných zdrojů finančních prostředků v preventivních službách jsou evropské fondy. Velká část projektů je zařazena do dočasné sítě sociálních služeb a spadají pod tzv. Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL).

Služby péče jsou zase částečně financovány z příjmů od klientů (v nichž je zahrnut i příspěvek na péči).

Graf č.1 Náklady na 1 úvazek přímé péče podle druhu soc. služeb

ODBORNÉ SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ

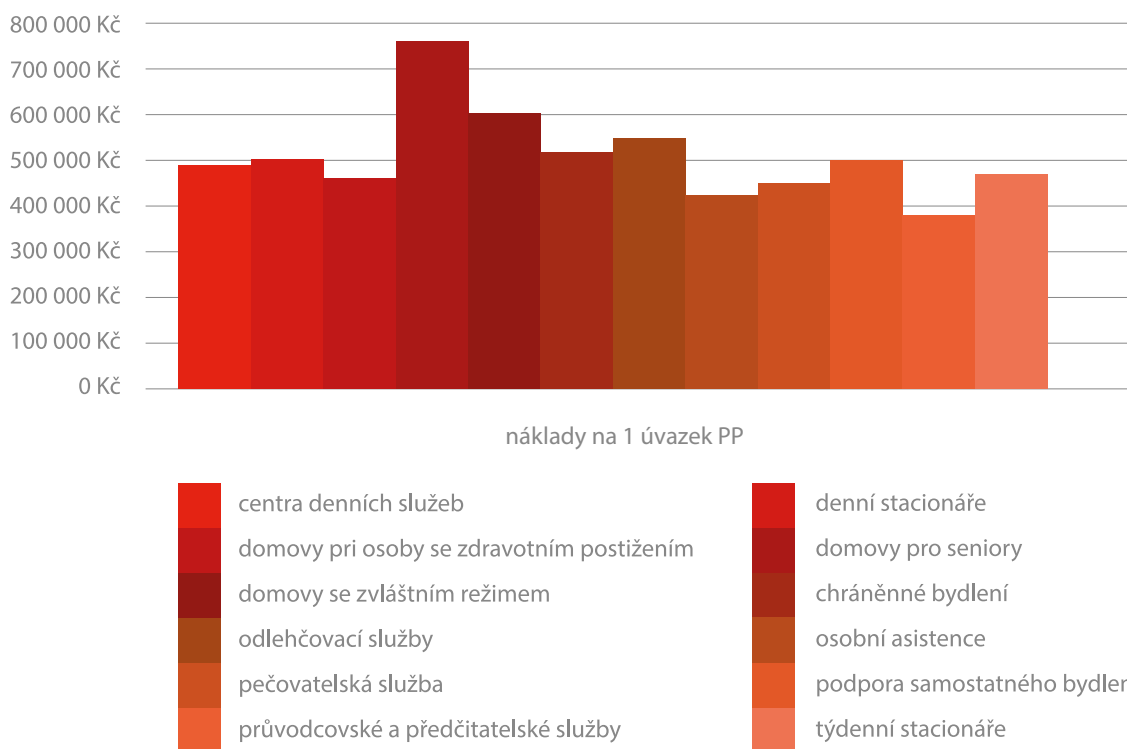
Odborné sociální poradenství poskytuje ve městě Brně 19 NNO a 1 p. o. (Centrum sociálních služeb, p. o. provozuje síť čtyř Manželských a rodinných poraden). V této sociální službě jsou průměrné náklady na jeden úvazek v přímé péči 567 139 Kč.

SLUŽBY PÉČE

Ve službách sociální péče jsou průměrné náklady na jeden úvazek v přímé péči 549 300 Kč. Z dvanácti druhů služeb sociální péče jsou nejvyšší náklady na úvazek v přímé péči v domovech pro seniory, a to 793 156 Kč. Naopak nejnižší náklady jsou v průvodcovských a předčitatelských službách (394 946 Kč) (viz Graf č. 2 Náklady na 1 úvazek přímé péče ve službách péče).

Jedny z nejnižších nákladů na úvazek v přímé péči jsou i ve službě osobní asistence (464 112 Kč). Tato situace by se do budoucna měla změnit. Vzhledem ke stárnutí populace je žádoucí, aby do oblasti terénních služeb, které umožňují seniorům setrvat v domácím prostředí co možná nejdéle, bylo vynakládáno více finančních prostředků. Terénní služby (osobní asistence, pečovatelská služba), které poskytují podporu a pomoc seniorům v jejich domácím prostředí, jsou základním kamenem sítě sociálních služeb. Z Analýzy potřeby uživatelů sociálních služeb v JMK vyplynulo, že pro seniory žijící ve vlastním domácím prostředí je prioritou rozvoj terénních služeb, zejména pečovatelské služby dostupné ve večerních/nočních hodinách i o víkendech a svátcích. Také jednou z priorit Akčního plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2020 je „Dostupná nabídka terénních a ambulantních služeb odpovídající rozdílným potřebám a specifickým životním situacím seniorů“. Cílem této priority je podpořit rozvoj terénních a ambulantních služeb, které umožní seniorům zůstat v jejich přirozeném prostředí a pečujícím osobám poskytnout odlehčení.

Graf č. 2 Náklady na 1 úvazek přímé péče ve službách péče

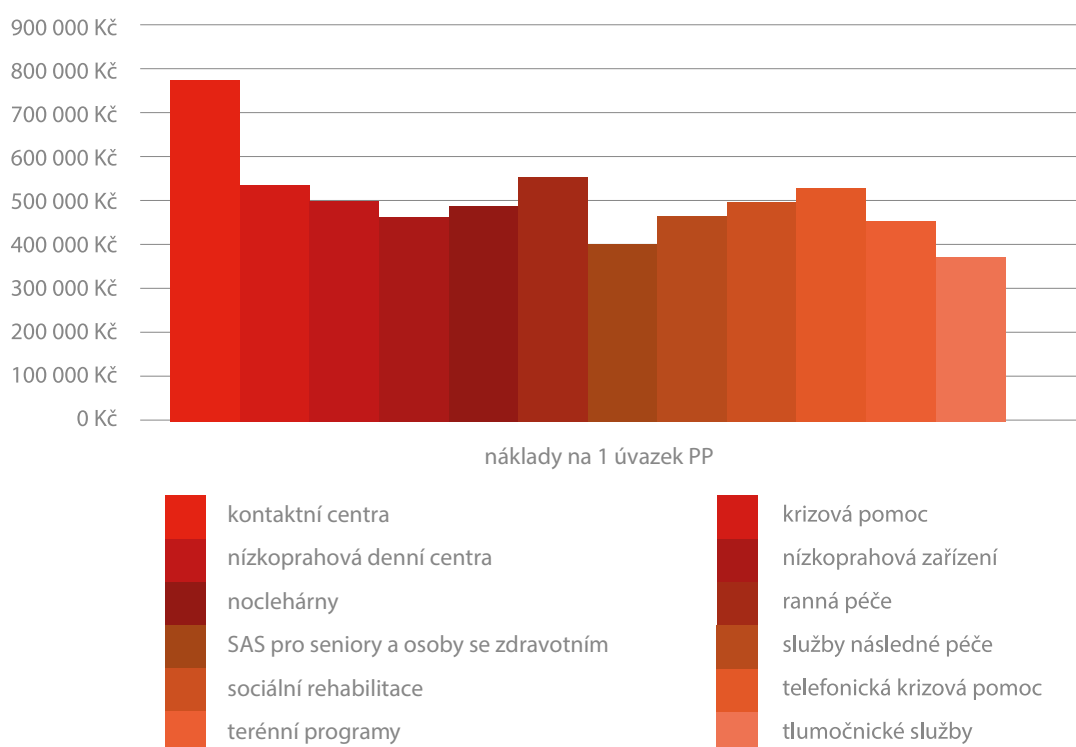

SLUŽBY PREVENCE

Průměrné náklady na jeden úvazek přímé péče jsou v preventivních službách 388 630 Kč (údaj je zkrácený nezahrnutím služeb prevence v IP JMK). Nejvyšší náklady na úvazek přímé péče jsou v kontaktních centrech. Ve městě Brně jsou pouze tři kontaktní centra, z nichž dvě provozuje Společnost Podané ruce o. p. s. a jedno organizace Renadi, o. p. s.

Mezi služby s nejnižšími náklady na úvazek v přímé péči patří tlumočnické služby a SAS pro seniory a osoby se zdravotním postižením (viz Graf č. 3 Náklady na 1 úvazek přímé péče ve službách prevence).

Graf č. 3 Náklady na 1 úvazek přímé péče ve službách prevence

Celkové náklady na sociální služby ve městě Brně za rok 2018 byly 1 474 209 142 Kč. Ve srovnání s maximálními celkovými náklady na rok 2020 stanovenými Pravidly řízení o stanovení a přiznání finanční podpory Jihomoravského kraje pro léta 2019—2020 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb, které činí 1 670 567 908 Kč, jsou nižší. Nárůst nákladů je zejména díky navýšení hodnoty finanční podpory na úvazek u některých služeb a dále také díky navýšení platů v příspěvkových organizacích.

ANALÝZA ZÁKLADNÍ SÍTĚ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB MĚSTA BRNA PRO ROK 2020

Základní síť sociálních služeb v Jihomoravském kraji (dále též Základní síť JMK) vytváří a spravuje Jihomoravský kraj. Tuto povinnost mu ukládá zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (§ 95 písm. h.). Kraje přihlíží k informacím (informace o kapacitě sociálních služeb, které jsou potřebné pro zajištění potřeb osob na území obce), které mu sdělí obce s rozšířenou působností (§ 94 písm. f.). Zájem na udržení služeb zařazených do návrhu okresní sítě je deklarován ochotou obcí podílet se na spolufinancování služeb dle podmínek stanovených Jihomoravským krajem na příslušný rok. Výše výpočtu finanční podpory vychází z **Pravidel řízení o stanovení a přiznání finanční podpory Jihomoravského kraje pro léta 2019–2020 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb ve znění Dodatku č. 1** (dále též Pravidla financování JMK). Finanční podpora je stanovena na základní jednotku sociální služby (1 úvazek v přímé péči měsíčně u ambulantních a terénních služeb nebo 1 lůžkoden u pobytových služeb nebo pobytových forem služeb).

Pravidla financování JMK obsahují závazný mechanismus přiznání finanční podpory, redukční mechanismy, uznatelnost nákladů a další procesní náležitosti. Jihomoravský kraj realizuje finanční podporu v návaznosti na Rozhodnutí Komise (č. 2012/21/EU) ze dne 20. prosince 2011 o použití čl. 106 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu („Rozhodnutí SGEI“).

Pravidla financování JMK stanovují procentuální výši kofinancování obcemi. Procenta spoluúčasti jsou nastavena v souladu s vícezdrojovým financováním sociálních služeb jakožto jedna ze složek v rámci vyrovnávací platby, přičemž pro dotační řízení obcí mají tato procenta doporučující charakter. Obce mohou poskytovatelům sociálních služeb poskytnout dotace v jiné výši. Podmínky a způsob vyhlášení dotačního řízení je dle ustanovení zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, plně v kompetenci obce.

Procento spolufinancování služby z úrovně obcí pro nestátní neziskové organizace a příspěvkové organizace obcí

služby odborného sociálního poradenství s převažující cílovou skupinou osob, které jsou oběťmi domácího násilí nebo trestných činů nebo osoby s poruchami příjmu potravy	10 %
služby odborného sociálního poradenství pro ostatní cílové skupiny	20 %
služby sociální prevence (bez sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, sociálně aktivizačních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením a nízkoprahových zařízení pro děti a mládež)	20 %
služby sociální prevence: sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	30 %
služby sociální péče (bez pečovatelské služby)	8 %
pečovatelská služba	22 %

Pravidla financování JMK také uvádějí, za účelem výpočtu výše finanční podpory, výši stanovené finanční podpory na jednotku (úvazek, lůžko) příslušného druhu sociální služby.

Stanovené hodnoty finanční podpory na 1 úvazek pracovníka měsíčně pro příslušný druh sociální služby

DRUH SOCIÁLNÍ SLUŽBY	FINANČNÍ HODNOTA NA 1 ÚVAZEK MĚSÍČNĚ	FINANČNÍ PODPORA NA 1 LŮŽKODEN
Odborné sociální poradenství	44 000 Kč	
Centra denních služeb	39 000 Kč	
Denní stacionáře	39 000 Kč	
Denní stacionáře s převažující cílovou skupinou osob s poruchami autistického spektra	43 000 Kč	
Odlehčovací služby	36 000 Kč	1 200 Kč
Osobní asistence	41 000 Kč	
Pečovatelská služba	35 000 Kč	
Pečovatelská služba s rozsahem nejmeně 12 hodin denně vč. dnů pracovního klidu, resp. nejmeně 84 hodin týdně	41 000 Kč	
Podpora samostatného bydlení	48 000 Kč	
Průvodcovské a předčitatelské služby	36 000 Kč	
Chráněné bydlení		1 000 Kč
Azylové domy — pro rodiny s dětmi		500 Kč
Azylové domy — pro jednotlivce		450 Kč
Domy na půl cesty		500 Kč
Intervenční centra	45 000 Kč	
Kontaktní centra	39 000 Kč	
Krizová pomoc	44 000 Kč	
Nízkoprahová denní centra	38 000 Kč	
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	38 000 Kč	
Noclehárny	40 000 Kč	
Raná péče	56 000 Kč	
Služby následné péče	51 000 Kč	600 Kč
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	39 000 Kč	
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	36 000 Kč	

DRUH SOCIÁLNÍ SLUŽBY	FINANČNÍ HODNOTA NA 1 ÚVAZEK MĚSÍČNĚ	FINANČNÍ PODPORA NA 1 LŮŽKODEN
Sociálně terapeutické dílny	40 000 Kč	
Sociální rehabilitace	43 000 Kč	600 Kč
Telefonická krizová pomoc	44 000 Kč	
Terénní programy	45 000 Kč	
Tlumočnické služby	40 000 Kč	

DOMOVY PRO OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	FINANČNÍ PODPORA NA 1 LŮŽKODEN
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti do 65 %	1 100 Kč
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti od 66 do 80 %	1 200 Kč
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti od 81 do 100 %	1 300 Kč
Zařízení, ve kterých probíhá proces transformace (služba má ke dni podání žádosti o finanční podporu transformační plán schválený Jihomoravským krajem)	1 300 Kč

DOMOVY PRO SENIORY	FINANČNÍ PODPORA NA 1 LŮŽKODEN
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti do 50 %	1 050 Kč
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti od 51 do 80 %	1 100 Kč
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti od 81 do 100 %	1 150 Kč

DOMOVY SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM	FINANČNÍ PODPORA NA 1 LŮŽKODEN
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti do 50 %	1 050 Kč
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti od 51 do 80 %	1 100 Kč
S převažující cílovou skupinou osob závislých na návykových látkách nebo osob s chronickým duševním onemocněním (mimo cílovou skupinu seniorů s alzheimerovou nebo jinou formou demence)	1 100 Kč
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti od 81 do 100 %	1 250 Kč

TÝDENNÍ STACIONÁŘE	FINANČNÍ PODPORA NA 1 LŮŽKODEN
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti do 65 %	1 100 Kč
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti od 66 do 80 %	1 200 Kč
Podíl uživatelů ve III. a IV. stupni závislosti od 81 do 100 %	1 300 Kč

Malokapacitní pobytová služba sociální péče pro osoby s vysokou mírou nezbytné podpory s kapacitou max. 18 lůžek, přičemž uživatele nejméně v rozsahu 80 % z kapacity zařízení představují: 1. osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve III. a IV. stupni závislosti nebo 2. osoby s kombinovaným tělesným a mentálním postižením případně s přidruženým smyslovým postižením, nebo s kombinovaným tělesným či mentálním postižením případně s přidruženým smyslovým postižením a duševním onemocněním nebo osoby s chronickým duševním onemocněním zejména s duálními diagnózami, poruchou autistického spektra	do max. 2 500 Kč
Velkokapacitní pobytová služba sociální péče se 101 a více lůžky	1 050 Kč

Základní síť JMK pro rok 2020 je tvořena na základě **Pravidel pro tvorbu sítě sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2020** (dále též Pravidla síťování JMK).

Nezbytnou podmínkou pro zařazení služby do Základní sítě JMK je soulad se **Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb v JMK na období 2018-2020** a od r. 2012 pak s akčními plány na daný rok — **Akční plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji pro rok 2020**.

Pravidla síťování JMK určují základní kritéria pro vstup sociální služby do Základní sítě JMK, jako např. podíl přímé práce s klienty (vyjádřené osobohodinami/přepočtenými intervencemi) na celkovém fondu pracovní doby v rámci 1 úvazku přímé péče nebo minimální roční obloženost a další kritéria. Nezabývají se ale optimalizací sítě, metodickým vedením a kontrolami kvality a efektivity jednotlivých služeb.

Základní síť JMK pro rok 2020 je tedy tvořena registrovanými sociálními službami se zařízením na území Jihomoravského kraje (službě bylo vydáno rozhodnutí o registraci dle § 78 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách), které v dostatečné kapacitě, náležitě kvalitě, požadované efektivitě a odpovídající dostupnosti napomáhají řešit nepříznivou sociální situaci potřebných osob na území kraje a které jsou v souladu se zjištěnými potřebami osob na území kraje.

Síť služeb je tvořena na období jednoho roku. Žádosti o zařazení služby do Základní sítě JMK pro rok 2020 byly podávány v období od 1. 2. 2019 do 15. 2. 2019. Žádosti o aktualizaci údajů v podobě poskytování služby byly podávány od 29. 7. 2019 do 9. 8. 2019.

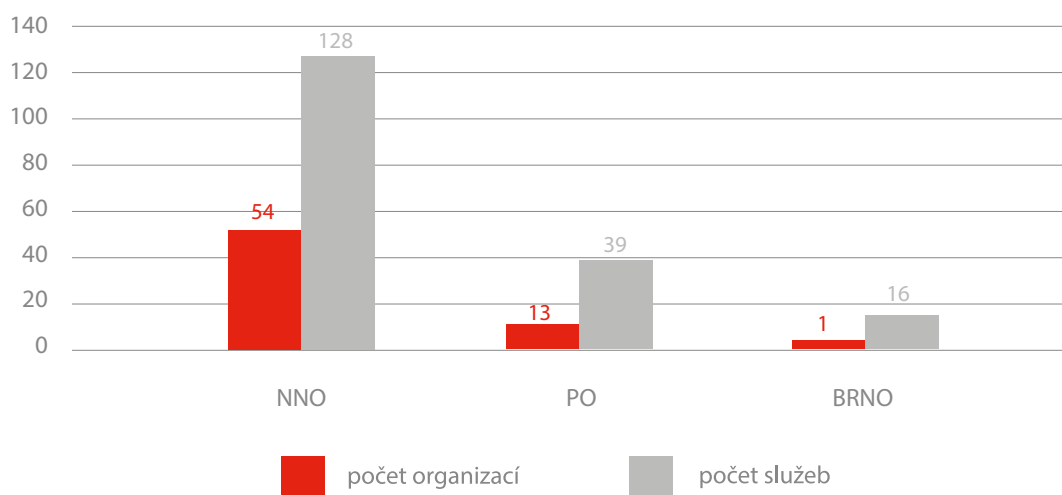
Do Základní sítě JMK pro rok 2020 je zařazeno celkem 424 sociálních služeb, které poskytuje 150 organizací.

Součástí Základní sítě JMK pro rok 2020 je Základní síť města Brna pro rok 2020. Do budoucna bude vytvořena metodika hodnocení sociálních služeb, na základě které budou služby do brněnské sítě zařazovány, ale také vyřazovány (viz Systémová priorita A.3). Z tohoto důvodu budou vytvořeny pravidla brněnské sítě sociálních služeb (viz Systémová priorita A.4).

Do brněnské sítě je zařazeno celkem 183 sociálních služeb, které poskytuje 68 organizací.

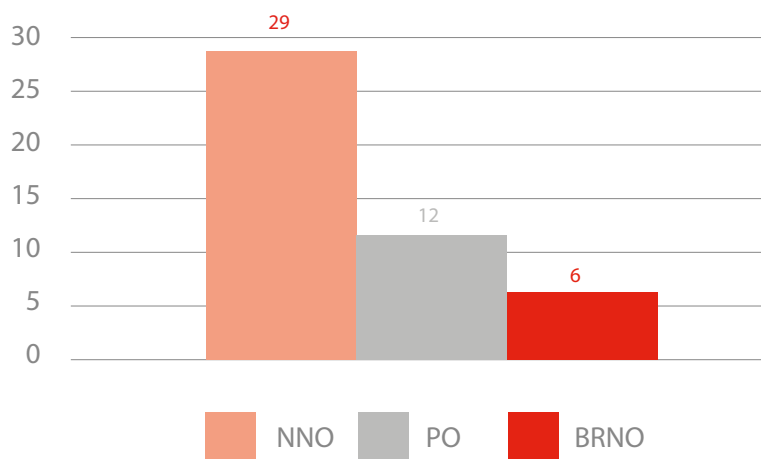
Z toho je 54 nestátních neziskových organizací, které poskytují 128 služeb, 13 příspěvkových organizací statutárního města Brna, které poskytují 39 služeb a statutární město Brno, které poskytuje prostřednictvím Odboru sociální péče 16 služeb.

Graf č.1 Počet organizací a počet a služeb

Do Základní sítě města Brna pro rok 2020 je zařazeno celkem 30 druhů služeb, chybí pouze sociální služba tísňová péče, která je zajištěna mimo režim sociálních služeb prostřednictvím Centra sociálních služeb, p. o. a Městské policie. Dále v Brně není registrována sociální služba terapeutické komunity, která je ale pro občany města dostupná a je spolufinancována z rozpočtu města Brna v rámci dotačního titulu protidrogové prevence.

Graf č. 2 Počty druhů služeb

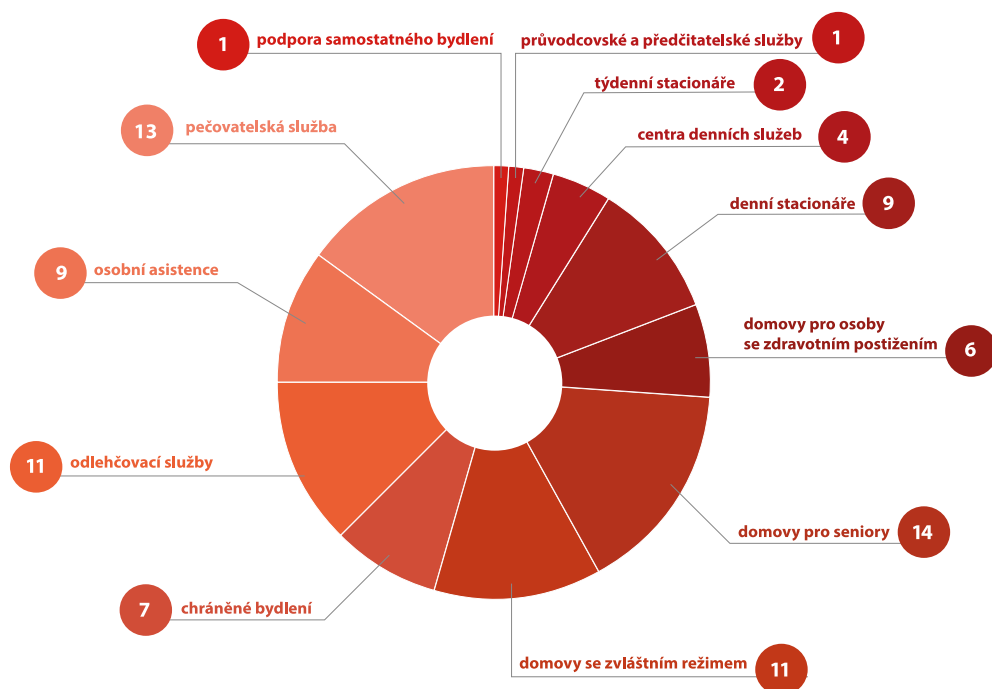

Z toho nestátní neziskové organizace poskytují 29 druhů služeb, příspěvkové organizace města poskytují 12 druhů služeb a statutární město Brno poskytuje 6 druhů služeb. Sociální služby mohou mít formu ambulantní, terénní a pobytovou, přičemž jedna služba může být poskytována více formami.

Počty jednotlivých služeb znázorňují grafy č. 3 a 4.

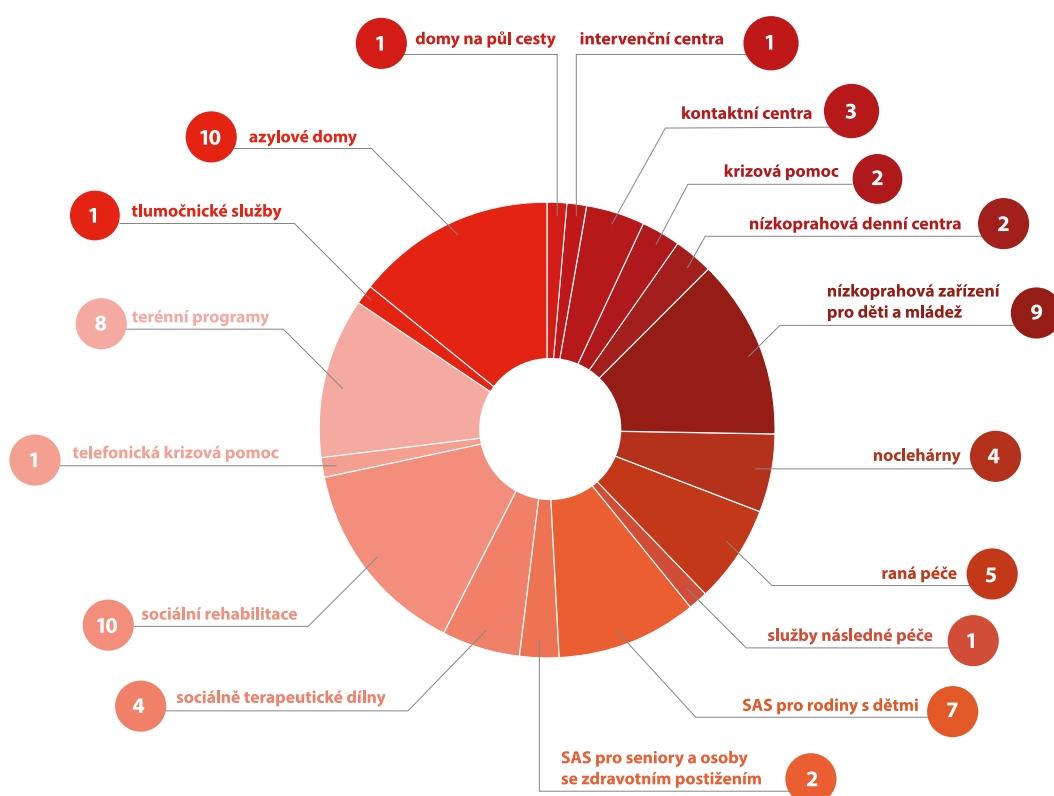
V Základní síti města Brna pro rok 2020 je zařazeno celkem 24 služeb odborného sociálního poradenství, z toho 20 služeb odborného sociálního poradenství je poskytováno nestátními neziskovými organizacemi a 4 služby odborného sociálního poradenství jsou poskytovány příspěvkovými organizacemi statutárního města Brna.

Graf č. 3 Počty služeb sociální péče

V Základní síti města Brna pro rok 2020 je zařazeno celkem 88 služeb sociální péče. Z toho 48 služeb je poskytováno nestátními neziskovými organizacemi, 26 příspěvkovými organizacemi města Brna a 14 městem Brnem.

Graf č. 4 Počty služeb sociální prevence

V Základní síti města Brna pro rok 2020 je zařazeno celkem 71 služeb sociální prevence. Z toho 60 služeb je poskytováno nestátními neziskovými organizacemi, 9 příspěvkovými organizacemi města Brna a 2 městem Brnem.

Co se týká forem poskytování sociálních služeb, je odborné sociální poradenství poskytováno ve 22 případech ambulantní formou a ve 2 případech terénní formou. Služby sociální péče jsou poskytovány ve 13 případech ambulantní formou, 25 forem je terénních a 50 služeb je poskytováno pobytovou formou. Služby sociální prevence jsou poskytovány ve 40 případech ambulantní formou, 20 služeb je terénních a 11 služeb je poskytováno pobytovou formou.

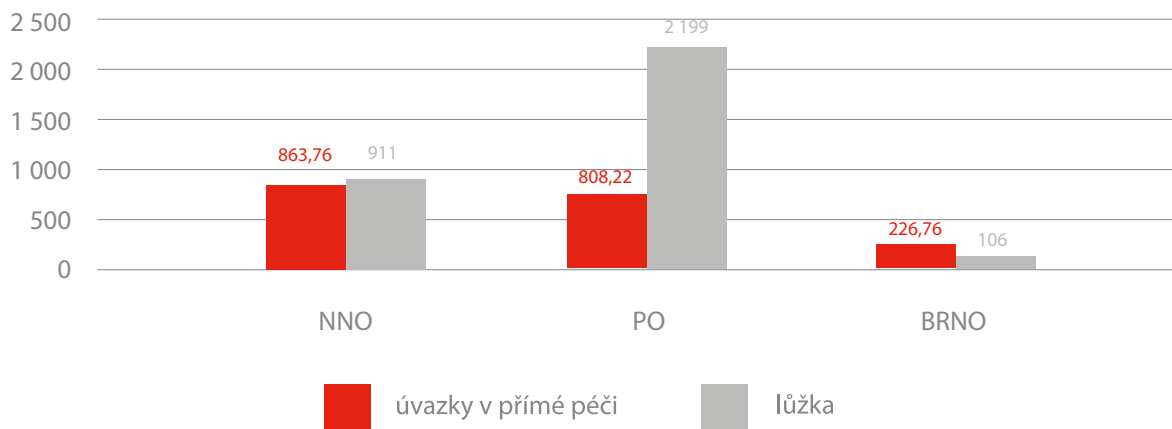
V Základní síti města Brna pro rok 2020 je zařazeno celkem 1 898,74 úvazků v přímé péči a 3 216 lůžek.

Oproti Základní síti města Brna pro rok 2019 je to nárůst o 45,17 úvazků v přímé péči a oproti uzavřenému roku 2018, tedy vyúčtování reálného stavu, je to nárůst o 67,77 úvazků v přímé péči.

Co se týká lůžek, oproti Základní síti města Brna pro rok 2019 je to nárůst o 8 lůžek a oproti uzavřenému roku 2018, tedy vyúčtování reálného stavu, je to snížení o 3 lůžka.*

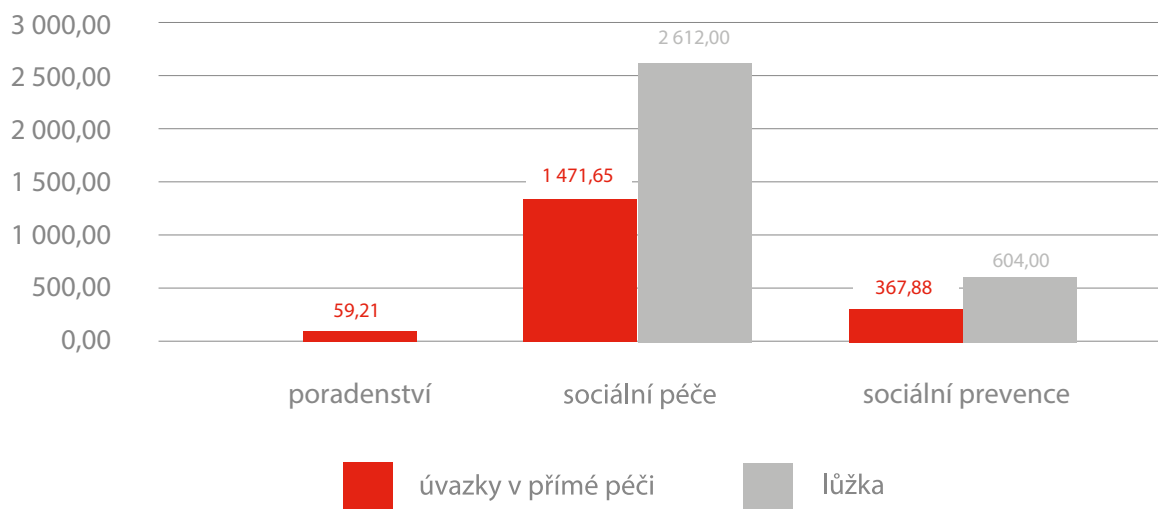
Nárůst úvazků je dán povoleným rozvojem, který je obsažen v Akčním plánu JMK pro rok 2020. Dokument obsahuje Přehled rozvojových priorit Jihomoravského kraje pro rok 2020, a to celokrajské priority a také podporované rozvojové priority za jednotlivé okresy/obce s rozšířenou působností nad rámec uvedených celokrajských priorit — výstup procesu komunitního plánování příslušných obcí s rozšířenou působností v Jihomoravském kraji. Např. pro rok 2019 bylo povoleno rozšíření stávajících služeb osobní asistence, maximálně však do výše 1 úvazku pracovníka přímé péče a pro rok 2020 bylo povoleno rozšíření stávajících služeb rané péče, maximálně však do výše 1 úvazku pracovníků přímé péče.

Graf č. 5 Počty úvazků a lůžek

Z celkových úvazků 1 898,74 v přímé péči a celkových 3 216 lůžek je v nestátních neziskových organizacích 863,76 úvazků v přímé péči a 911 lůžek, v rámci příspěvkových organizací statutárního města Brna je to 808,22 úvazků v přímé péči a 2 199 lůžek a v rámci statutárního města Brna je ve službách v Základní síti města Brna pro rok 2020 obsaženo 226,76 úvazků v přímé péči a 106 lůžek.

Graf č. 6 Počty úvazků a lůžek u služby odborného sociálního poradenství, služeb sociální péče a sociální prevence

Služba odborného sociálního poradenství je poskytována 59,21 úvazky v přímé péči. Služby sociální péče jsou zajišťovány 1 471,65 úvazky v přímé péči a jsou zajišťovány 2 612 lůžky. Služby sociální prevence jsou zajišťovány 367,88 úvazky v přímé péči a jsou zajišťovány 604 lůžky.

Celkové náklady na tyto úvazky a lůžka činí celkem 1 670 567 908 Kč, předpokládané kofinancování města Brna činí celkem 195 658 249 Kč.

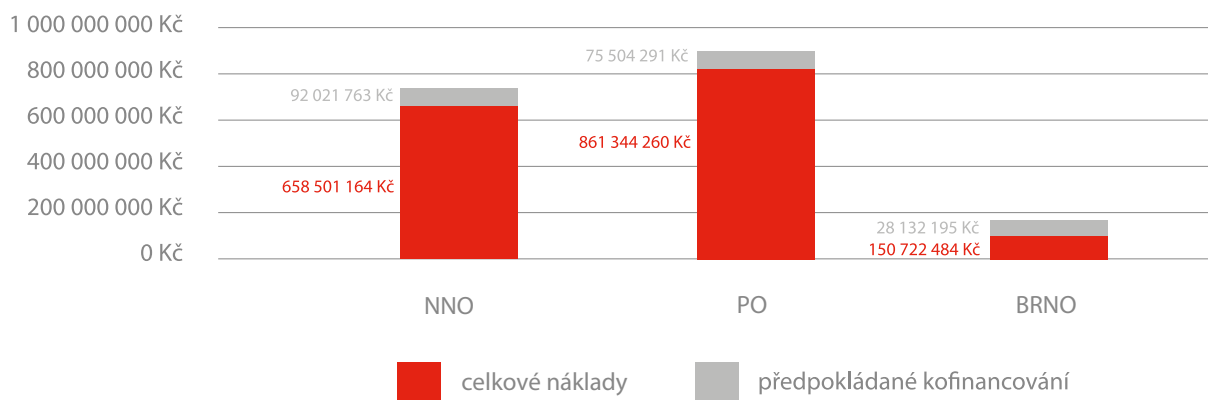
Oproti Základní síti sociálních služeb města Brna pro rok 2019 je to nárůst o 16 721 600 Kč a oproti uzavřenému roku 2018, tedy vyúčtování reálného stavu, je to nárůst o 19 358 766 Kč. *

*Meziroční srovnání údajů (úvazky, lůžka a náklady) není relevantní, a to vzhledem k tomu, že od 1. 1. 2018 byly některé služby sociální prevence zařazeny do Individuálního projektu „Vybrané služby sociální prevence na území Jihomoravského kraje“ a město Brno se v tomto roce nepodílelo na jejich kofinancování. Proto tyto služby nepředkládaly Odboru sociální péče Magistrátu města Brna závěrečné vyúčtování a nejsou tak zahrnuty v Ekonomické analýze nákladovosti za rok 2018.

Nárůst nákladů je zejména kvůli navýšení finanční hodnoty na 1 úvazek měsíčně oproti roku 2018 a dále také kvůli navýšení platů v příspěvkových organizacích. V Pravidlech řízení o stanovení a přiznání finanční podpory Jihomoravského kraje pro rok 2018 v oblasti podpory poskytování sociálních služeb byla např. stanovena finanční hodnota na 1 úvazek měsíčně u rané péče 45 000 Kč a u osobní asistence 31 000 Kč. Nyní Pravidla financování určují, jak vyplývá z textu výše, u rané péče 56 000 Kč a u osobní asistence 41 000 Kč. Tato změna byla Jihomoravským krajem stanovena u více druhů služeb.

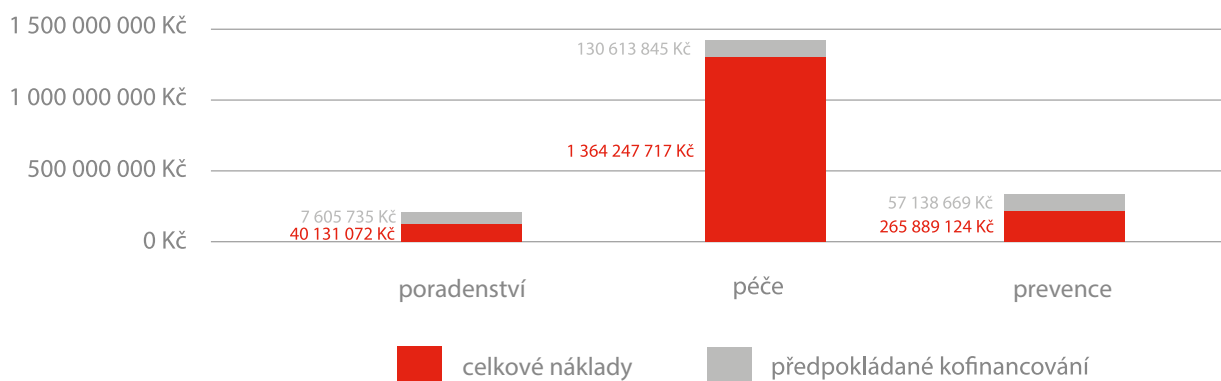
Co se týká kofinancování, nelze se Základní sítí sociálních služeb města Brna pro rok 2019 srovnávat, neboť u služeb financovaných z IP JMK nebylo v Základní síti sociálních služeb města Brna pro rok 2019 uvedeno kofinancování.

Graf č. 7 Celkové náklady a předpokládané kofinancování

Z celkových nákladů na úvazky v přímé péči a lůžka 1 670 567 908 Kč a z celkového kofinancování 195 658 249 Kč tvoří náklady v nestátních neziskových organizacích 658 501 164 Kč a kofinancování 92 021 763 Kč. V příspěvkových organizacích tvoří náklady 861 344 260 Kč a kofinancování 75 504 291 Kč. V rámci statutárního města Brna činí náklady na úvazky a lůžka v Základní síti města Brna pro rok 2020 150 722 484 Kč a kofinancování 28 132 195 Kč.

Graf č. 8 Celkové náklady a předpokládané kofinancování odborného sociálního poradenství, služeb sociální péče a prevence

V Základní síti města Brna pro rok 2020 jsou obsaženy také služby, které jsou zařazené do Individuálního projektu JMK „Vybrané služby sociální prevence na území Jihomoravského kraje“. Jedná se o sociální služby: azylové domy, domy na půl cesty, intervenční centra, sociálně terapeutické dílny a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Od roku 2019 umožňují Pravidla financování JMK kofinancování těchto služeb i ze strany obcí, což statutární město Brno činí.

Do roku 2022 usiluje o vstup do Základní sítě města Brna, resp. Základní sítě JMK celkem 23 nových služeb poskytovaných 14 organizacemi. Celková kapacita těchto služeb činí 63,44 úvazků v přímé péči a 150 lůžek. Náklady na tyto úvazky a lůžka činí 103 500 326 Kč a kofinancování činí 12 900 227 Kč. Do roku 2022 proběhnou také dvě transformace. Jedno chráněné bydlení bude částečně transformováno na domovy pro osoby se zdravotním postižením a druhé chráněné bydlení bude celé transformováno na službu domovy se zvláštním režimem. Do roku 2022 požadují rozvoj také stávající služby, a to v celkové kapacitě 246,59 úvazků a 29 lůžek. Celkové náklady činí 141 921 910 Kč a kofinancování činí 22 043 989 Kč. Více viz kapitola „Cíle rozvoje sociálních služeb do roku 2022“.

DOČASNÁ SÍŤ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB JMK

Jak je již popsáno v kapitole „Vymezení základních procesů“, dočasnou síť sociálních služeb JMK tvoří od roku 2017 nové sociální služby nebo rozšířené kapacity stávajících sociálních služeb nad rámec kapacit stanovených v Základní síti JMK, které jsou na základě realizace neinvestičních projektů hrazené z finančních prostředků Evropské unie. Do Dočasné sítě sociálních služeb JMK jsou zařazovány plánované kapacity jednak v rámci individuálních projektů, ale především pak v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL), případně kapacity plánované v rámci projektů ITI či MAS. Dočasná síť je průběžně aktualizována tak, aby reagovala na postupně vyhlášené výzvy v rámci operačních programů. Postup pro zařazení služby do Dočasné sítě sociálních služeb JMK je ošetřen v Pravidlech pro tvorbu dočasné sítě sociálních služeb v Jihomoravském kraji od roku 2017.

Níže v tabulce je uveden pouze přehled brněnských kapacit zařazených do Dočasné sítě sociálních služeb JMK k září 2019. Jedná se o 7 druhů služeb, počet služeb je 35, poskytuje je 14 organizací. Celková kapacita činí 109,63 úvazků v přímé péči. Celkem je v Dočasné síti sociálních služeb JMK k září 2019 zařazeno 51 služeb s celkovou kapacitou 134,12 úvazků v přímé péči. Více než polovina kapacit zařazených do Dočasné sítě sociálních služeb v JMK je tedy ve městě Brně.

DRUH SOCIÁLNÍ SLUŽBY	ÚVAZKY	ZDROJ FINANCOVÁNÍ	POČET SLUŽEB
odborné sociální poradenství	30,7	ITI, KPSVL, ESF	13
kontaktní centra	6,89	KPSVL	3
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	4,1	KPSVL	1
služby následné péče	9,9	ITI, KPSVL, ESF	3
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	5,9	KPSVL	2
sociální rehabilitace	29,33	KPSVL, ESF	5
terénní programy	22,81	KPSVL	8
celkem	109,63		35

ZDROJ FINANCOVÁNÍ	ÚVAZKY	POČET SLUŽEB
KPSVL	77,78	26
ITI	5,95	2
ESF	25,9	7
celkem	109,63	35

SÍŤ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB S NADREGIONÁLNÍ ČI CELOSTÁTNÍ PŮSOBNOSTÍ (MINISTERSKÁ SÍŤ „B“)

Jak je již popsáno v kapitole „Vymezení základních procesů“, jedná se o služby se zařízením a s působností na území Jihomoravského kraje, kterým je, na základě splnění podmínek pro zařazení do sítě MPSV pro služby s celostátní působností, uděleno MPSV Pověření k poskytování služeb v obecném hospodářském zájmu. Statutární město Brno k tomuto pověření a následnému spolufinancování přistupuje prostřednictvím Smlouvy o poskytnutí dotace. Definice pravidel pro služby s celostátní působností je plně v kompetenci MPSV.

V síti služeb s celostátní působností je zařazeno celkem 164 služeb. Město Brno z toho v roce 2019 spolufinancovalo 14 služeb poskytovaných 10 organizacemi o celkové kapacitě 13,28 úvazků v přímé péči určených pro Brno. Spolufinancování činilo celkem 1 070 000 Kč. Celková kapacita úvazků v přímé péči podporovaných služeb je 118,79.

OSTATNÍ REGISTROVANÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Jedná se o registrované sociální služby se zařízením na území Jihomoravského kraje, které nesplňují podmínku souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb Jihomoravského kraje a Akčním plánem rozvoje sociálních služeb v JMK. Nevznikly jako výstup procesu plánování sociálních služeb v Jihomoravském kraji. Financování těchto služeb neprobíhá z veřejných prostředků a je plně v kompetenci daného poskytovatele/zřizovatele služby. Jedná se např. o služby, resp. organizace zřizované státem (Centrum Kociánka a Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích) a další, např. organizace Centrum lékařské péče spol. s r.o., která provozuje domov pro seniory.

Celkem na území města Brna působí 236 registrovaných sociálních služeb, které poskytuje 89 organizací. ** Z toho je 42 služeb odborného sociálního poradenství, 99 služeb sociální péče a 95 služeb sociální prevence.

*** Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, září 2019*